

POSTANOWIENIE

Dnia 21 października 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki

w sprawie z odwołania B. S.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Radomiu
o rekompensatę z tytułu pracy w szczególnych warunkach,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 21 października 2025 r.,
zażalenia odwołującej się na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Lublinie
z dnia 13 września 2024 r., sygn. akt III AUa 519/23, WSC U 40/24,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych postanowieniem z 13 września 2024 r. odrzucił skargę kasacyjną B. S. od wyroku tegoż Sądu z 27 marca 2024 r., III AUa 519/23, oddalającego jej apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Radomiu z 25 kwietnia 2023 r., VI U 382/21, w sprawie o rekompensatę z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

We wniesionej 1 lipca 2024 r. skardze kasacyjnej pełnomocnik odwołującej się jako wartość przedmiotu zaskarżenia wskazała kwotę 10.800 zł bez wskazania sposobu wyliczenia tej kwoty. Z uwagi na rozbieżności w wysokości wartości przedmiotu zaskarżenia wskazanych przez odwołującą się w apelacji (8.400 zł) oraz skardze kasacyjnej (10.800 zł), Sąd Apelacyjny zarządzeniem z 24 lipca 2024 r. wezwał pełnomocnika skarżącej do przedstawienia sposobu wyliczenia wartości

przedmiotu zaskarżenia wskazanej w skardze kasacyjnej (w tym sposobu wyliczenia miesięcznej kwoty o którą ma być zwiększona emerytura) oraz wyjaśnienia różnicy między wartością przedmiotu zaskarżenia wskazaną w skardze kasacyjnej i w apelacji, w terminie 7 dni. W dniu 13 sierpnia 2024 r. pełnomocnik skarżącej złożyła pismo procesowe, w którym wskazała, że określona w skardze kasacyjnej wartość rekompensaty za pracę w warunkach szczególnych została przyjęta na podstawie wysokości rekompensaty przyznanej mężowi skarżącej, którego zarobki były proporcjonalne do zarobków przez nią uzyskiwanych. Podniosła, że za wysokością dodatku do emerytury w kwocie 900 zł przemawia również legitymowanie się przez skarżącą co najmniej 15-letnim stażem pracy w warunkach szczególnych. Wskazała również, że wartość przedmiotu zaskarżenia w apelacji została wskazana omyłkowo.

Organ rentowy, któremu został doręczony odpis pisma procesowego strony przeciwnej z 13 sierpnia 2024 r., został zobowiązany do ustosunkowania się do oznaczonej w nim wartości przedmiotu zaskarżenia. W piśmie procesowym, złożonym 3 września 2024 r. organ rentowy przedstawił wyliczenia (hipotetyczne) ile wynosiłby kapitał początkowy po doliczeniu rekompensaty, a także ile wynosiłaby emerytura tak wyliczona, tj. z rekompensatą na luty 2021 r., przyjmując pracę w szczególnych warunkach w ilości 15 lat. Wskazał, że różnica emerytury bez rekompensaty i z rekompensatą dla skarżącej za luty 2021 r. wyniosłaby 645,60 zł miesięcznie, a od marca 2021 r. - 647,58 zł miesięcznie. W załączeniu organ rentowy przekazał pismo wydziału merytorycznego ZUS Oddział w Radomiu z 29 sierpnia 2024 r., w którym wskazano na ww. różnicę emerytur wraz z wyliczeniem rekompensaty (jako dodatku do kapitału początkowego) oraz wysokości kapitału początkowego po doliczeniu rekompensaty. Tak wyliczona wartość przedmiotu zaskarżenia, będąca różnicą między emeryturą z rekompensatą i bez rekompensaty za rok 2021, wyniosła 6.583,40 zł.

Sądu Apelacyjny przedstawione przez organ rentowy wyliczenie wartości przedmiotu zaskarżenia, stanowiące różnicę między emeryturą z rekompensatą i bez rekompensaty za rok 2021, przyjął za prawidłowe. Wskazał również, że wartość przedmiotu zaskarżenia w niniejszej sprawie, wbrew twierdzeniom skarżącej, nie może zostać obliczona w oparciu o wysokość świadczenia

pobieranego przez jej męża. Wartość ta musi bowiem być określona w sposób dokładny i właściwy dla roszczenia skarżącej, a nie innych osób.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny, stosownie do art. 398² § 1 k.p.c., uznał skargę kasacyjną za niedopuszczalną z uwagi na wartość przedmiotu zaskarżenia, która jest niższa niż dziesięć tysięcy złotych i na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c. skargę odrzucił.

Od postanowienia Sądu Najwyższego z 13 września 2024 r. w przedmiocie odrzucenia skargi kasacyjnej złożono zażalenie zarzucając: (-) naruszenie art. 45 ust. 1 Konstytucji RP przez uznanie przez Sąd Apelacyjny, iż wartość przedmiotu zaskarżenia w niniejszej sprawie wynosi 6.583,40 zł w sytuacji, gdy wyliczenia zostały wykonane przez stronę niniejszego postępowania, tj. Zakład Ubezpieczeń Społecznych i w całości przyjęte przez Sąd jako obiektywne i prawidłowe; (-) naruszenie art. 505⁵ k.p.c. przez nie zasięgnięcie przez Sąd wiadomości specjalnych w sytuacji, gdy ustalenie zasadności lub wysokości świadczenia jest kwestią sporną pomiędzy stronami niniejszego postępowania i oparcie zaskarżonego postanowienia jedynie na twierdzeniach Zakładu Ubezpieczeń Społecznych; (-) błąd w ustaleniach faktycznych przez przyjęcie przez Sąd Apelacyjny wartości przedmiotu zaskarżenia w oparciu o przedstawione przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych wyliczenia w sytuacji, gdy Sądy zobowiązane są do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego sprawy, a w wyliczeniach doręczonych pełnomocnikowi skarżącej, a stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia wskazano 15-letni okres pracy w warunkach szczególnych przed 1 stycznia 2009 r. w sytuacji, gdy skarżąca legitymuje się 20-letnim stażem przed dniem 1 stycznia 2009 r.

Wskazując na powyższe wniesiono o uchylenie zaskarżonego postanowienia i ponowne przeprowadzenie dochodzenia w celu ustalenia wartości przedmiotu zaskarżenia przez biegłego oraz o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu ubezpieczeń społecznych bądź finansów i rachunkowości na okoliczność przeprowadzenia dochodzenia i obiektywnego sprawdzenia wartości przedmiotu zaskarżenia w niniejszej sprawie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie okazało się nieuzasadnione.

Nie ulega wątpliwości, że sprawa o rekompensatę mieści się w katalogu spraw majątkowych. Sprawa o wysokość emerytury nie jest bowiem sprawą o prawo do emerytury, a więc o dopuszczalności skargi kasacyjnej w takim przypadku decyduje faktyczna wartość sporna (art. 398² § 1 zdanie pierwsze k.p.c.), a nie wartość określona w sposób dowolny przez stronę procesu. Do skargi kasacyjnej wniesionej w sprawie o roszczenie, stanowiące różnicę między kwotą otrzymywanej emerytury, a kwotą świadczenia żadanego przez osobę ubezpieczoną, nie ma zastosowania wyłączenie ze zdania drugiego art. 398² § 1 k.p.c.

Zgodnie z ugruntowanym orzecnictwem Sądu Najwyższego, w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych, której przedmiotem jest zmiana wysokości świadczenia powtarzającego się, wartość przedmiotu zaskarżenia (art. 398² § 1 k.p.c.) ustala się na podstawie art. 22 k.p.c. w odniesieniu do świadczeń przyszłych, a w odniesieniu do świadczeń zaległych na podstawie art. 19 § 1 k.p.c. Natomiast, w przypadku dochodzenia świadczeń przyszłych i zaległych - stosuje się art. 21 k.p.c. (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 4 kwietnia 2012 r., III UZ 3/12, Legalis nr 526690; 14 marca 2019 r., I UZ 4/19, Legalis nr 1883364; 13 stycznia 2021 r., I UZ 20/20, Legalis nr 2587301; 26 kwietnia 2022 r., III UZ 33/21, Legalis nr 2764767; 17 maja 2023 r., I UZ 19/22, Legalis nr 2937488; 22 listopada 2023 r., I UZ 11/23, Legalis nr 3024204).

Organ rentowy, w sposób niebudzący żadnych wątpliwości, przedstawił wyliczenia, ile wynosiłby kapitał początkowy po doliczeniu rekompensaty, a także ile wynosiłaby emerytura tak wyliczona, tj. z rekompensatą na luty 2021 r., przyjmując pracę w szczególnych warunkach w ilości 15 lat. Wskazał, że różnica emerytury bez rekompensaty i z rekompensatą dla skarżącej za luty 2021 r. wyniosłaby 645,60 zł miesięcznie, a od marca 2021 r. - 647,58 zł miesięcznie. Tak wyliczona wartość przedmiotu zaskarżenia, będąca różnicą między emeryturą z rekompensatą i bez rekompensaty za rok 2021, wyniosła 6.583,40 zł.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Najwyższy, w myśl art. 398¹⁴ k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c., orzekł jak w sentencji.

[a.t]